

Khall 10.06.2026
Liite nro 26 § 70

Kivijärven keskustan kehittämisen

IDEASUUNNITELMA

MAISEMA-ARKKITEHTITOIMISTO SALMI

Kannen kuva Miira Piispanen

Johdanto

Tässä työssä tehtävänä on ollut laatia ideasuunnitelma Kivijärven kirkonkylän ydinkeskustan kehittämiseksi. Suunnitelma keskittyy taajamakuivan yleisilmeen parantamiseen kylänraitin varrella sekä vajaakäyttöisten kunnan omistamien viheralueiden kehittämiseen. Suunnitelmassa esitetään ideoita ja suosituksia myös varsinaisen suunnittelualueen ulkopuolisille alueille. Työn laatimisesta on vastannut maisema-arkkitehti Elina Salmi-Lampila.

Ajatus kokonaisvaltaisen suunnitelman laatimisesta lähti vuosien 2024 ja 2025 aikana kuntalaisten ja luottamushenkilöiden palautteen pohjalta. Kuntalaisille järjestettiin keskustajaaman kehittämishankkeen kysely syyskesällä 2025. Kyselyssä kuntalaiset saivat esittää mielipiteitä ja ideoita keskustan yleisilmeen, toimivuuden ja viihtyvyyden parantamiseksi.

Suunnittelutyön ohjausryhmänä on toiminut Kivijärven kunnan elinvoimatyöryhmä elinvoima-asiamies Ville Rautiaisen johdolla. Ryhmä kokoontui suunnittelijan kanssa ensimmäisen kerran 21.5.2025. Ensimmäisiä idealuonnoksia kukkaniitystä ja palstaviljelyalueesta esiteltiin vanhusneuvostolle 17.9.2025. Koko suunnittelualueen kattava ideasuunnitelman luonnos esiteltiin ohjausryhmälle ensimmäistä kertaa 21.10.2025. Ohjausryhmän palautteen pohjalta suunnitelmaluonnokseen tehtiin muutamia muutoksia ja täydennyksiä, ja luonnos käytiin ohjausryhmän kanssa uudelleen läpi 17.3.2026. Suunnitelma valmistui 10.4.2026.

Suunnitelmaa alettiin toteuttaa jo vuoden 2025 puolella, kun kukkaniityn perustamistalkoot pidettiin lokakuussa. Suunnitelmaa voidaan myös jatkossa toteuttaa vaiheittain, osa-alue kerrallaan.

Sisällysluettelo

Johdanto	3
TAUSTASELVITYKSET	7
Kallioperä	9
Maaperä	9
Topografia ja vesi	10
Harjun puusto	11
Kiinteistörajat	12
Kaavat	12
Kyläkuvan kehityksen historiaa	13
Siistittävät, korjattavat ja kehitettävät kohteet	14
Kuntalaiskysely	19
SUUNNITELMA	21
Suunnitelmapaketti	23
1. Kukkaniitty ja puutarhapalstat	24
2. Näkymät järvelle	26
3. Kivijärven portti	26
4. Villiviiniputoukset	28
5. Pysäköintialue	29
6. Torin monitoimipergola	30
7. Kirsikkapuiston portti	31
8. Infotaulu	32
9. Viherkaista	32
10. Keskusristeys	33
11. Jalopuupuisto	34
12. Kukkoniemen ulkoilualue	36
13. Männyt	37
14. Muuta	37
Lähteet	39
Liitteet	41
Liite 1. Suunnitelmapaketti	
Liite 2. Kootut ideat keskustaajaman kehittämishankkeen kyselystä	

TAUSTASELVITYKSET

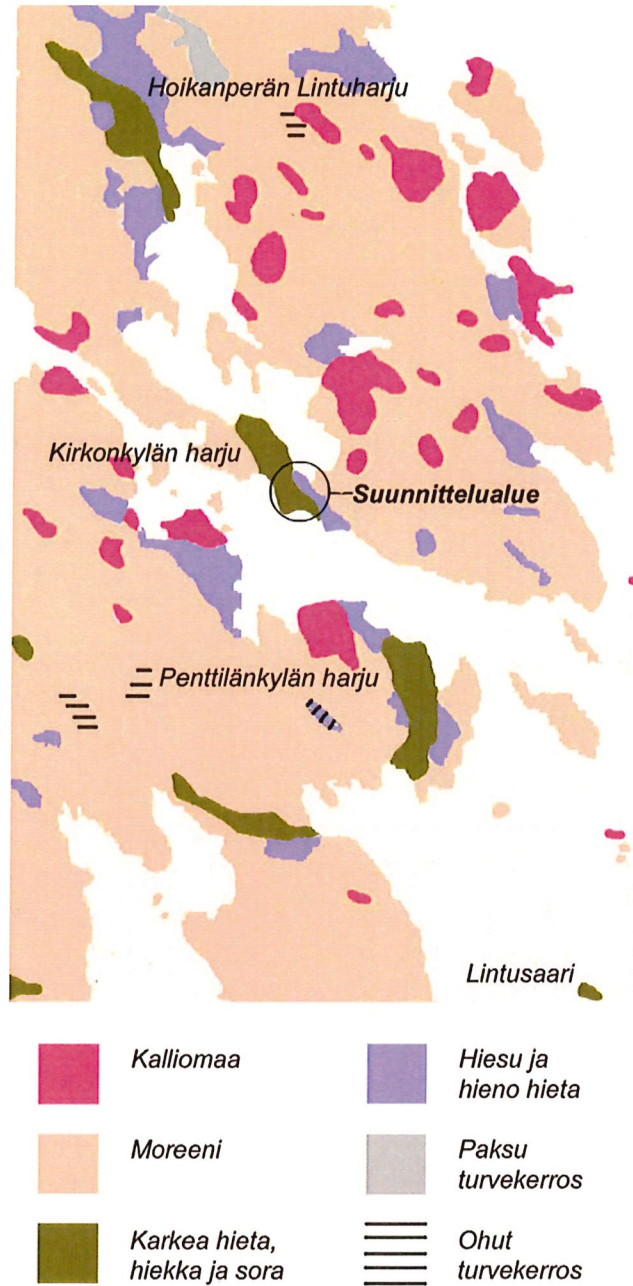
Kallioperä

Kivijärven kunnan alueella kallioperä koostuu vähäravinteisista graniiteista ja kvartsidioriiteista. Kallioperä on suurimmaksi osaksi moreenin peitossa. Epätasainen pohjamoreeni muodostaa luode-kaakko-suuntaisia drumliineja, joihin etenkin suojanpuolella liittyy louhikoita. Louhikkorannat ovat järvelle tyypillisiä. Kivikkoisten tai louhikkoisten moreenirantojen ohella Kivijärven rannoilta löytyvät Keski-Suomen järvialueen laajimmat hiekkarannat. (Anon 2007.)

Maaperä

Kivijärvellä maaperä on suurimmaksi osaksi moreenia. Kalliomaata esiintyy lähinnä korkeimpien selänteiden lakialueilla. Hiesua ja hienoa hietaa on järvenlahtien jatkeina olevissa kapeissa laaksoissa. Hiekkaa ja soraa on pääasiassa harjuissa. Kivijärven kirkonkylän läpi kulkeva harju on osa suurempaa luode-kaakko-suuntaista harjumuodostumaa, joka alkaa Hoikanperän Lintuharjusta, kulkee kirkonkylän läpi Penttilänkylälle ja tästä edelleen Lintusaareen.

Suunnittelualueen maaperä on länsireunalla harjun hiekkaa ja soraa, keskivaiheilla hiesua/hienoa hietaa ja itäreunalla moreenia.

Maaperän yleiskartta
(Karttälähde: GTK:n karttapalvelut 2026)

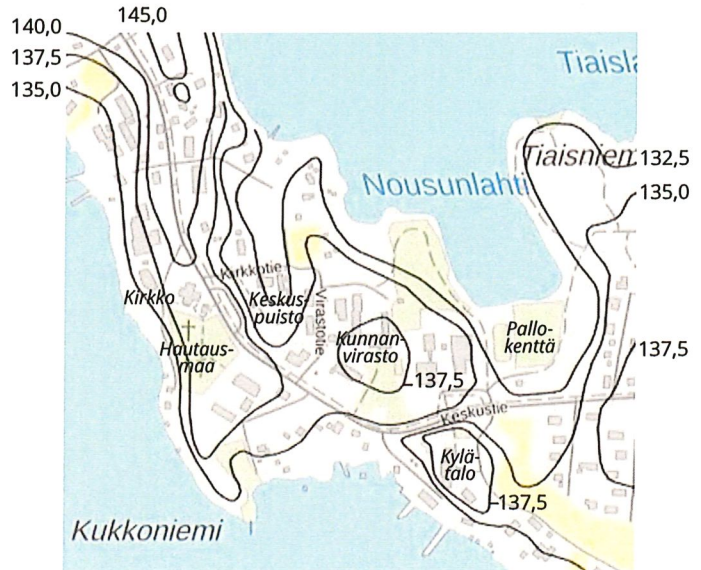
Topografia ja vesi

Kuntakeskus sijaitsee kapealla kannaksella Kivijärvi-nimisen järvioltaan ympäröimänä. Suunnittelualueen korkeimmat kohdat ovat harjulla kirkon ja hautausmaan tienoilla sekä kunnanviraston ja nykyisen kylätalon ympäristössä. Näillä alueilla maastonkorkeus on noin 137,5m mpy. Edellämainitut alueet ovat suunnittelualueen kuivimpia paikkoja.

Nousunlahti on suunnittelualueen alavinta seutua. Täällä jalkapallokenttä, jääkiekkokaukalo ja frisbeegolf-rata sijaitsevat korkeuskäyrän 132,5m mpy alapuolella. Alue on tasaista ja kosteaa vesijättö- ja täyttömaata, jonka maaperä on hyvin savipitoista. Nousunlahti on savisuutensa ja kosteutensa vuoksi epäedullinen paikka rakentamiselle. Aluetta voidaan hyödyntää parhaiten jatkossakin viheralueena ja virkistyskäytössä.

Keskuspuisto sijaitsee painanteessa korkeuskäyrien 132,5m ja 135,0m välisellä alueella. Pintavedet valuvat rinteiltä puiston pohjalle, joten laakson pohja on usein märkä tai kostea. Laaksonpohjan rehevä saniaiskasvusto kertoo maaperän runsaasta kosteudesta. Keskuspuiston seutu soveltuu huonosti rakentamiseen varjoisuutensa ja kosteutensa vuoksi. Toisaalta alue tarjoaa kasveille monia erilaisia kasvupaikkoja, joita kannattaa jatkossa hyödyntää puiston suunnittelussa.

Harjun pohjoispäässä Tervaniemessä sijaitsee toinen kunnan vedenottamoita. Kirkonkylän läpi kulkeva harju on

Topografia (Karttalähde: Paikkatietoikkuna 2026)

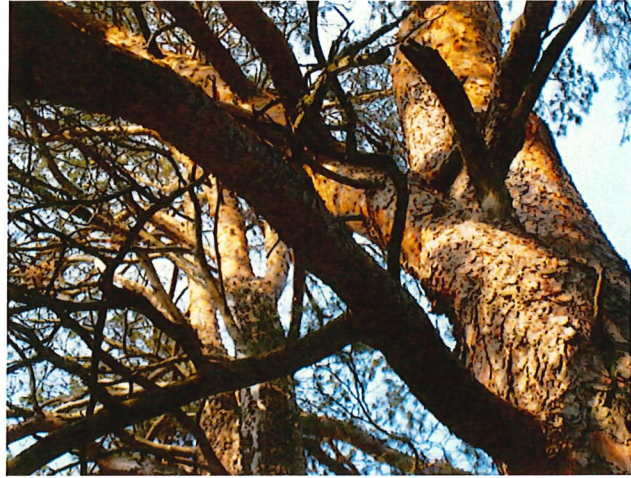

Pohjavesialuerajat (Karttalähde: Paikkatietoikkuna 2026)

luokiteltu vedenhankintaa varten tärkeäksi pohjavesialueeksi. Pohjavesialueella tapahtuvaa rakentamista ja muita toimintoja rajoittavat pohjaveden pilaamiskielto (YSL 17§) ja pohjaveden muuttamiskielto (VL 3 luvun 2§). Alueen suunnittelussa tulee varmistaa, että pohjaveden laatu ei heikenny. (Anon 2024.)

Harjun puusto

Tervaniemestä Kukkoniemeeseen kulkeva harju on kylän runko, jonka puuston käsittelyyn on kiinnitettävä erityistä huomiota. Harju on pohjaveden muodostumisalue, keskeinen virkistysalue sekä kyläkuvan kannalta olennainen puustovyöhyke. Harjupuuston asianmukaisella uudistamisella ja hoidolla turvataan pohjaveden muodostuminen, harjun elinvoimaisuus virkistysalueena sekä harjun näkyminen kyläkuvassa.

Mänty on harjualueen tyypillinen puu. Merkinä harjusta on kylänraitin varrella muutamia mäntyryhmiä, komeita yksittäispuita sekä pieni mäntymetsikkö Linnanmäen kohdalla.

Kukkonniemen ulkoilualueen yleissuunnitelmassa vuodelta 2012 on esitetty peruseriaatteet puuston ja maanpinnan hoidosta harjulla Kukkonniemen alueella. (Anon. 2012.)

Puusto, jonka käsittelyyn on kiinnitettävä erityistä huomiota.

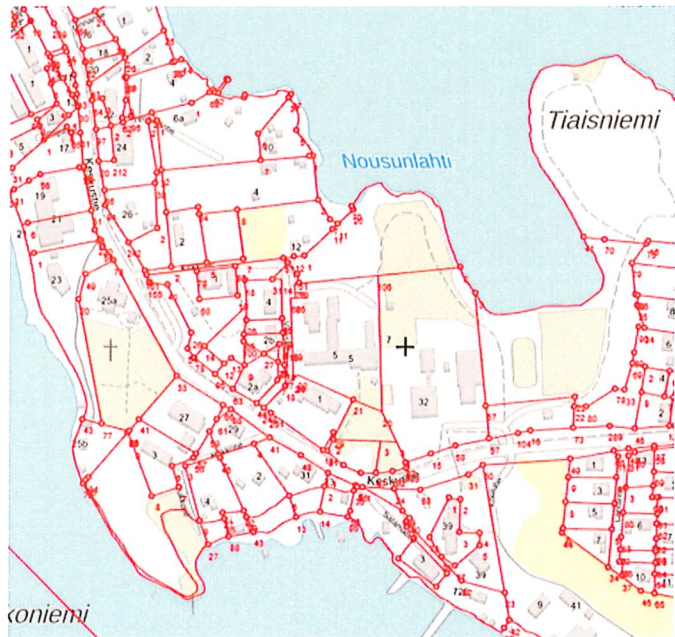
Ilmakuva: Miira Piispanen

Rakentaminen on katkaissut harjun yhtenäisen mäntyvyöhykkeen. Paikoitellen viherkaistoille on harjun kohdalla istutettu katu-puuksi koivua. Nykyisin harju hahmottuu kylänraitin varrella heikosti.

Kiinteistörajat

Suurin osa suunnitelmassa esitettävistä toimenpiteistä keskittyy kylän läpi kulkevan kantatie 58:n varrelle. Osa toimenpiteistä sijoittuu Elinvoimakeskukseen hoidossa olevalle tiealueelle, osa kunnan omistamille kiinteistöille ja pieni osa yksityisten maanomistajien kiinteistöille.

Kiinteistörajat

(Karttalähde: Karttapaikka 2026.)

Kaavat

Suunnittelualueella on voimassa Kivijärven kirkonseudun ja ympäristön osayleiskaava, joka on päivitetty hiljattain. Kivijärven kirkonkylän asemakaava on tarpeen päivittää kokonaisuudessaan.

(Anon. 2026.)

Kyläkuvan kehityksen historiaa

Jo kivikaudelta lähtien asutus on Kivijärvellä tukeutunut kylän läpi kulkevaan harjuun. Harju on sijainnut vesiliikenneyhteyksien kannalta edullisella paikalla järven ympäröimänä. Harju on ollut hyvä kulkuväylä ja sinne on ollut helppo rakentaa. Myös pienilmasto on ollut suotuisa, mikä on edesauttanut viljelyä alueella.

1900-luvun alkuvuosikymmeninä runsaspuustoinen harju erottui ympäristöstään selvästi, sillä harju rajautui joka puolelta avoimeen tilaan - peltoon ja vesistöön. Pellot olivat nykyistä laajempia ja hallitsivat harjun ja vesistön ohella kyläkuva. Kylän yleisilme oli mielenkiintoisen vaihteleva. Tie mutkiteli kapeaa kannasta pitkin välillä avoimilla peltolaaksoilla, joista avautui näkymiä järvelle. Välillä tie taas sukelsi pienipiirteisen talorykelmän läpi tai katosi harjumännikön sekaan.

Pitäjänkartta Kivijärven kirkonkylästä 1840-luvulta. Tie kulki harjun päällä kuten nykyisinkin. Tien varrelle sijoituivat kylän vanhimmat tilat sekä kansakoulu. Pellot olivat nykyistä laajempia. (Karttalähde: Vanhakartta 2026)

Kivijärven kirkonkylä 1900-luvun alkupuolella. Harju erottuu kyläkuvassa selvästi.

Siistittävät, korjattavat ja kehitettävät kohteet

Nykyisin kylän keskustassa on useita hoitamattomia tai heikolla hoidolla olevia piha- ja nurmialueita. Kylänraitin varrella on myös leikkaamattomia puita, rikkinäisiä kiveyksiä sekä vinossa olevia liikennemerkkejä, tienviittoja ja valaisimia. Nämä kaikki saavat aikaan hoitamattoman vaikutelman koko keskustan alueelle. Monet näistä epäkohdista voidaan korjata edullisesti ja pienellä vaivalla.

NOUSUNLAHTI

Nousunlahdessa rantapuusto peittää näkymiä järven suuntaan.

Nousunlahden hiljattain raivattu alue on epämääräisen ja epäsiistin näköinen. Alueella kasvaa mm. maitohorsmaa, leskenlehteä ja pian myös jättipalsamia, joka leviää lähimetsiköistä nopeasti raivatulle alueelle. Jättipalsami on haitallinen vieraslaji, joka tulee hävittää.

KOULUN SILTA JA SILLAN LÄHIYMPÄRISTÖ

Kevyenliikenteen silta koulun kohdalla on rakennettu 1970-luvun alkupuolella. Nykyisin sillan puuosat ovat harmaantuneet ja sillan yleisilme on mitäänsanomaton.

Rinteet sillan lähialueilla ovat jyrkkiä, kuivia ja hankalia hoitaa. Kuumina kesinä nurmikko palaa aurinkoisimmilta paikoilta pois kokonaan. Nurmikko myös kuluu lasten kiipeillessä rinteillä, joten nurmi menestyy tällä alueella heikosti ja on epäsiistin näköinen.

Sillan molemmilla puolilla rinteessä kasvaa vanhoja pihlajia. Pihlajissa on lahonneita oksia, runsaasti juurivesoja ja oksantynkiä, jotka saavat puut näyttämään epäsiisteiltä.

Betonimuurin maalipinta ja mosaiikkikuviot ovat kärsineet auringosta ja talvisesta aurauksesta.

PYSÄKÖINTIALUE

Kirsikkapuiston eteläreunalla oleva pysäköintialue on käytössä lähinnä kesätapahtumien aikaan, muulloin alue on tyhjiällä. Nykyisin P-alue on epämääräisen oloinen kenttä, jossa nurmikon ja soran välinen raja on epäselvä. Nurmea kasvaa paikoitellen myös P-alueen puolella.

TORI

Torin yleisilme kaipaa ryhdistämistä. Torilta puuttuu rakenteita, joita voidaan käyttää erilaisissa tapahtumissa monipuolisesti hyväksi. Tori ja Kirsikkapuisto eivät hahmotu kokonaisuutena. Molempiin tarvitaan yhdistävä elementti, joka liittää ne visuaalisesti toisiinsa.

KIRSIKKAPUISTON SISÄÄNKÄYNTI

Kirsikkapuiston sisäänkäynti sijaitsee näkyvällä paikalla kylänraitin varrella. Sisäänkäynti puistoon on nykyisin mitäänsanomaton, ei erityisen kutsuva. Sisäänkäynnin tulisi olla selkeä ja houkutteleva.

TIEN JA JALKAKÄYTÄVÄN VÄLINEN VIHERKAISTA SALEN EDESSÄ

Tämä viherkaista sijaitsee erittäin keskeisellä paikalla. Nykyisellään se näyttää epäsiistiltä, koska tällä kohtaa on tehty kaivuutöitä moneen otteeseen. Siksi viherkaistalla ei kasva nurmikkoa, vaan siinä on tällä hetkellä koivunkantoja, heinätuppoja ja hiekkaa.

KESKUSRISTEYS

Tämä on kirkonkylän keskeisin risteys, josta käännetään mm. Saleen ja kunnantoinimistolle. Risteysalue näyttää nykyisin hoitamattomalta ja epäsiistiltä.

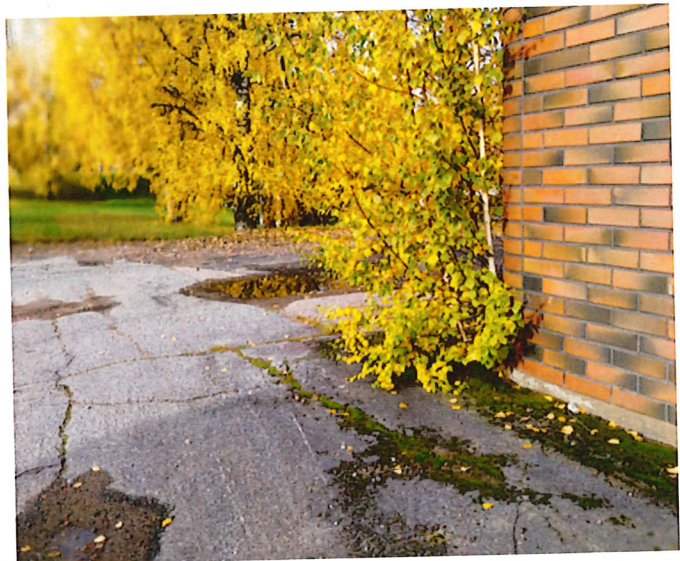
Keskusristeyksen liikenteenjakkajan kiveys on rikkoutunut ja kasvillisuus valtaa kiveyksen. Liikenteenjakkaja on erittäin epäsiistin näköinen. Myös liikennemerkkit ovat vinossa ja heinä on pitkää viherkaistoilla.

Risteysalueella ja sen välittömässä läheisyydessä on useita hoitamattomia nurmialueita. Esimerkiksi entisen Matkabaarin pihassa on leikkaamattomia pihlajia ja pitkää heinikkoa sekä korkeita koivun kantoja. Heikolla hoidolla olevia nurmialueita löytyy myös mm. entisen Osuuspankin edustalta.

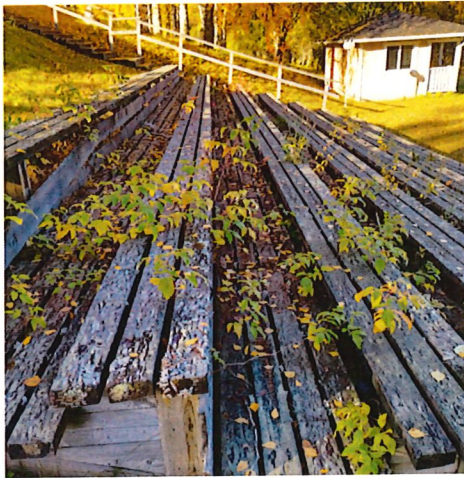
Entisen Osuuspankin seinänvierustat kaipaavat siistimistä, sillä kivijalan juuresta kasvaa koivua ja horsmaa.

KESKUSPUISTO

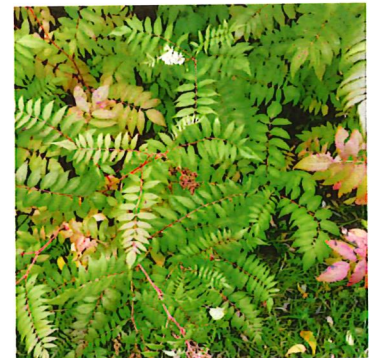
Keskuspuisto on yleisilmeeltään siisti, mutta ei erityisen houkutteleva. Puistossa ei ole toimintoja eikä mitään erityistä katseltavaa, mikä houkuttelisi käymään ja viipymään siellä. Tapahtumapaikkana Keskuspuisto on jäänyt pois käytöstä uuden torin myötä. Laakson pohjalla on kosteaa ja varjoisaa.

Puiston puiset katsomorakenteet ovat huonossa kunnossa. Kirkon parkkipaikalta puistoon laskevat portaat ovat nekin huonokuntoiset ja vaaralliset.

Puiston keskellä oleva vesiaihe on rikki.

Puiston pohjalla kasvaa laajalla alueella viitapihlaja-angervoa. Se on nykyisin luokiteltu haitalliseksi vieraslajiksi, joka tulee hävittää.

Kuntalaiskysely

Kuntalaisille järjestettiin keskustajaman kehittämishankkeen kysely syyskesällä 2025. Kyselyssä kuntalaiset saivat esittää mielipiteitä ja ideoita keskustan yleisilmeen, toimivuuden ja viihtyvyyden parantamiseksi. Vastauksissa usein toistuvia toiveita olivat:

- Kukat
- Penkit ja pöydät
- Joulu- ja kausivalot
- Tievalueiden ja tyhjien liikekiinteistöjen pihojen siistiminen

Kootut ideat keskustajaman kehittämishankkeen kyselyistä (Liite 2)

SUUNNITELMA

Työn alusta lähtien tavoitteena on ollut ideatason suunnitelma, jonka avulla Kivijärven kirkonkylän keskusta-aluetta voidaan kehittää edullisesti mutta tyylikkäästi paikallisista lähtökohdista käsin.

Keskustan kehittämisen ideasuunnitelma tarjoaa nimensä mukaisesti ideoita, joiden avulla kyläkuvaa voidaan yhtenäistää, ja samalla lisätä keskustan viihtyisyyttä ja vetovoimaisuutta. Suunnitelmassa esitetyt ideat vaativat tarkempaa suunnittelua ennen toteutusta.

Suunnitelmapaketti

(Ortokuvan lähde: Karttapaikka 2026)

SIGNATURES**ALLEKIRJOITUKSET****UNDERSKRIFTER****SIGNATURER****UNDERSKRIFTER**

This document contains 23 pages before this page

Dokumentet inneholder 23 sider før denne siden

Tämä asiakirja sisältää 23 sivua ennen tätä sivua

Dette dokument indeholder 23 sider før denne side

Detta dokument innehåller 23 sidor före denna sida

authority to sign

representative

custodial

asemavaltuus

nimenkirjoitusoikeus

huoltaja/edunvalvoja

ställningsfullmakt

firmateckningsrätt

förvaltare

autoritet til å signere

representant

foresatte/verge

myndighed til at underskrive

repræsentant

frihedsberøvende